

Формування Реєстру кваліфікацій (ОКР «Кваліфікований робітник», «Молодший спеціаліст»)

Анатолій Гармаш
Національний експерт ЄФО

Семінар
“План заходів щодо впровадження Національної рамки кваліфікацій в Україні
на 2016-2020 роки”

Київ, 5 липня 2016 року

Зіставлення кваліфікацій з Національною рамкою кваліфікацій

Національна рамка кваліфікацій (НРК):

- призначена для використання з метою розроблення, ідентифікації, співвіднесення, визнання, планування і розвитку кваліфікацій

(Постанова КМУ від 23.11.2011 № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій»)

Водночас:

- НРК досі не використовується як інструмент для класифікації існуючих кваліфікацій
- не визначено офіційну процедуру зіставлення/включення кваліфікацій до НРК
- розроблено Методичні рекомендації щодо зіставлення кваліфікацій з Національною рамкою кваліфікацій України *(проект Twinning «Модернізація законодавчих стандартів та принципів освіти та навчання у відповідності до політики ЄС щодо навчання впродовж життя», 2015)*

Навіщо зіставляти?

Цілі зіставлення кваліфікацій з НРК:

- Прозорість національної системи кваліфікацій – чітке розуміння відносної цінності кваліфікації, її положення у порівнянні з іншими
- Створення реєстру кваліфікацій із використанням НРК – сприяння визнанню кваліфікацій за кордоном
- Аргументація рівня (положення/відносної значимості) кваліфікацій - сприяння розробці, перегляду, скасуванню кваліфікацій
- Покращення узгодженості та цілісності системи кваліфікацій – залучення і досягнення консенсусу між усіма заінтересованими сторонами
- Сприяння навчанню впродовж життя та мобільності
- Виявлення потреби у перегляді дескрипторів/рівнів НРК

Зіставлення кваліфікацій ОКР «Молодший спеціаліст» і «Кваліфікований робітник»

Ключові питання:

- визначити, які кваліфікації включати в НРК (типи кваліфікацій)
- процедура такого включення/ зіставлення

Типи кваліфікацій ОКР «Молодший спеціаліст»

ОКР «Молодший спеціаліст»

- **Тип кваліфікації: «Диплом молодшого спеціаліста»**
(первинна кваліфікація, без вимог до стажу роботи)
- **Стандарт кваліфікації:** галузеві стандарти вищої освіти (ГСВО) за спеціальностями підготовки молодших спеціалістів
(згідно з Переліком спеціальностей, затвердженим Постановою КМУ від 20.06.07 №839)

Типи кваліфікацій ОКР «Кваліфікований робітник»

ОКР «Кваліфікований робітник»

- **Тип кваліфікації: «Диплом кваліфікованого робітника»** (IVET) *(первинна професійна підготовка, без вимог до стажу роботи)*
- **Тип кваліфікації: «Свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації»** (CVET) *(неперервна професійна підготовка)*
- **Стандарт кваліфікації:** Державні стандарти професійно-технічної освіти з конкретних робітничих професій (ДСПТО) *(затверджені у 2006-2015 роках)*

Як зіставляти?

Процедура зіставлення кваліфікацій з НРК:

Методичні рекомендації щодо зіставлення кваліфікацій з Національною рамкою кваліфікацій України (2015):

- оцінюється відповідність між вимогами до результатів навчання (знань, умінь, компетентностей) в основних (типових) кваліфікаційних документах (стандартах, навчальних планах, програмах) і дескрипторами НРК
- результати навчання за кваліфікацією порівнюються з певним кваліфікаційним рівнем НРК (як інтегральним описом результатів навчання);
- визначається, до якого рівня віднести кваліфікацію, враховуючи при цьому також рівні вище і нижче (за «принципом найближчої відповідності»)

Зіставлення з рівнями НРК

- Основні кваліфікаційні документи, які використовувалися: кваліфікаційна характеристика, освітньо-кваліфікаційна характеристика, типовий навчальний план/ ОПП, типові навчальні програми, засоби діагностики/ критерії кваліфікаційної атестації;
- Результати навчання за стандартом оцінювалися за кожним з дескрипторів НРК за категоріями «Знання», «Уміння», «Комунікація», «Автономність і відповідальність», також при оцінці використовувалися дескриптори ЄРК
- Визначення рівня, до якого віднести кваліфікацію, здійснювалося за принципом «найбільшої відповідності» (best-fit principle).

При оцінці рівня кваліфікації враховувалися питома вага кожної з категорій дескрипторів НРК; рівні інших «суміжних» кваліфікацій (того ж рівня, тієї ж галузі, вищих і нижчих рівнів); результати навчання за стандартом кваліфікації, визначені на вищих і нижчих рівнях НРК; навчальне навантаження, необхідне для досягнення результатів навчання.

Реєстр кваліфікацій ОКР «Молодший спеціаліст» (1)

№ з/п	Найменування і шифр галузі знань	Назва спеціальності	Код спеціальності	Галузевий стандарт вищої освіти (погоджено, затверджено)	Рік затвердження/ погодження	Рівень НРК			Код і назва Кваліфікації/ професії/ професійної назви роботи за КП ДК 003:2010	Термін навчання / ECTS
						4	5	6		
40.		метеорологічні та гідрологічні спостереження	5.04010501	Наказ № 1145 від 12.08.13	2013		5		3111 технік-метеоролог, 3111 технік-гідролог	2 роки 10 міс / 180
41.		експлуатація та обслуговування гідрометеорологічних вимірювальних систем	5.04010502	Наказ № 1145 від 12.08.13	2013				3111 технік-метеоролог, 3111 технік-гідролог 3115 технік з експлуатації та ремонту устаткування 3119 технік з налагоджування та випробовувань	3 роки / 180
42.		експлуатація метеорологічних радіолокаційних станцій	5.04010503	Наказ №1231 від 27.10.14	2014		5		3114 Технік з радіолокації 3111Технік-аеролог	3 роки / 180
43.		експлуатація апаратури контролю навколишнього природного середовища	5. 04010601	+ погоджено	2009		5		3139 Технік-оператор електронного устаткування	3 роки / 180
44.		прикладна екологія	5. 04010602	Наказ №1440 від 18.12.12	2012		5		3211 Технік-еколог	3 роки / 180
45.	0403 Системні науки та кібернетика	прикладна математика	5. 04030101	Наказ №557 від 7.05.2014 р.	2014		5		3121 Технік-програміст	3 роки / 180
46.	0501 Інформатика та обчислювальна техніка	обслуговування програмних систем і комплексів	5. 05010101	Наказ №443 від 17.04.2015	2015		5		3121 – технік-програміст 3121 Технік із системного адміністрування	2 роки 10 міс / 180
47.		обслуговування систем баз даних і знань	5. 05010102	Наказ №443 від 17.04.2015	2015		5		3121 – технік-програміст	2 роки 10 міс / 180
48.		обслуговування комп'ютерних систем і мереж	5. 05010201	+						
49.		розробка програмного забезпечення	5. 05010301	Наказ №1111 від 8.12.09	2009		5		3121 технік-програміст	3 роки / 180
50.	0502Автоматика та управління	обслуговування систем управління і автоматики	5. 05020101	Наказ №710 від 15.06.12	2012		5		3115 Технік з автоматизації виробничих процесів	3 роки / 180
51.		обслуговування комп'ютеризованих інтегрованих і робототехнічних систем	5. 05020102	+погоджено						

Реєстр кваліфікацій ОКР «Молодший спеціаліст» (2)

1. Пропозиція щодо рівня кваліфікацій за НРК доповнюється зв'язком з класифікацією професій/ професійних назв робіт за Класифікатором професій КП ДК 003:2010
2. До макету реєстру включено 273 спеціальності підготовки молодших спеціалістів *(згідно з Переліком спеціальностей, затвердженим Постановою КМУ від 20.06.07 №839)*
3. Включено 11 спеціальностей із Переліку, за якими підготовка кадрів відсутня *(звірівництво, протезне виробництво, організація та техніка цивільного захисту, природно-заповідна справа, судноводіння на внутрішніх водних шляхах, обслуговування повітряного руху, монтаж промислового устаткування тощо).*
4. Серед 273 спеціальностей з підготовки молодших спеціалістів:
 - за 73 спеціальностями (або 26,7%) галузеві стандарти вищої освіти (ГСВО) після процедури погодження поки що не пройшли процедуру затвердження МОН України;
 - для 38 спеціальностей наявне дублювання професійних кваліфікацій (професійних назв робіт, професій). Так, наприклад, «техніка програміста» визначають у 4, «техніка технолога гірничого» – у 5, «електромеханіка» – у 8 спеціальностях відповідно.

Реєстр кваліфікацій ОКР «Молодший спеціаліст» (3)

5. Характерно часткове співпадіння вимог до результатів навчання за ГСВО Молодшого спеціаліста:
- по горизонталі (*напр., дублювання професійних кваліфікацій за спеціальностями галузей знань «Інформатика та обчислювальна техніка», «Системні науки і кібернетика» тощо*)
 - по вертикалі (з вимогами ДСПТО) (*напр., за спеціальністю «Ресторанне обслуговування» і ДСПТО «Майстер ресторанного обслуговування», за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» і ДСПТО «Охоронець»*)
6. Кваліфікації «Диплом молодшого спеціаліста» співвідносяться з **5 рівнем НРК**

Реєстр кваліфікацій ОКР «Кваліфікований робітник» (1)

№ з/п	Код професії / професійної назви роботи за КП ДК 003:2010	Назва кваліфікації/ професії/ професійна назва роботи Діапазон розрядів/інших категорій	ДСПТО			Рівень НРК					Термін навчання (годин/ розряд) (за типовим навчальним планом)	Тип документа
			Позначення стандарту (код за КП та КВЕД)	Затверджено наказом МОН	Рік затвердження	1	2	3	4	5		
369.	7241	Слюсар-електрик з ремонту електроустаткування 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8-го розрядів	7241. С.33.14 - 2015	08.10.2015 № 1038	2015		2	3 4	5Д 6	7 8	874 (2) 491 (3) 479 (4) 360 (5) 325 (6) 215 (7) 215 (8)	С С С Д С С С
370.	7241	Слюсар-електромонтажник 2, 3, 4, 5, 6-го розрядів	7241.С.33.14-2015	10.07.2015 № 743	2015		2	3 4	5	6Д	812 (2) 626 (3) 690 (4) 494 (5) 494 (6)	С С С С Д
371.	7222	Слюсар-інструментальник 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8-го розрядів	7222.DG.28.60-2014	30.09.2014 № 1103	2014		2	3 4	5Д 6Д 7Д 8Д		800 (2) 563 (3) 563 (4) 470 (5) 470 (6) 315 (7) 315 (8)	С С С Д Д Д Д
372.	7233	Слюсар-монтажник судновий 1, 2, 3, 4, 5, 6 розряди	7233DM.35.10-2013	28.10.2013 № 1498	2013		1,2	3	4Д 5Д 6		622 (1-2) 604 (3) 457 (4) 288 (5) 214 (6)	С С Д Д С
373.	7233	Слюсар-ремонтник 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8-го розрядів	7233.С.33.11 - 2015	23.11.2015 № 1205 (Апроб.)	2015		2	3 4	5Д 6	7 8	854 (2) 504 (3) 469 (4) 419 (5) 309 (6) 199 (7) 199 (8)	С С С Д С С С
		Слюсар-ремонтник 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8-го розрядів	7233.G0.50.20-2014	9.09.2014 № 1027	2014		2	3 4	5Д 6Д	7Д 8Д	870 (2) 520 (3) 485 (4) 420 (5) 310 (6) 191 (7) 191 (8)	С С С С Д Д Д

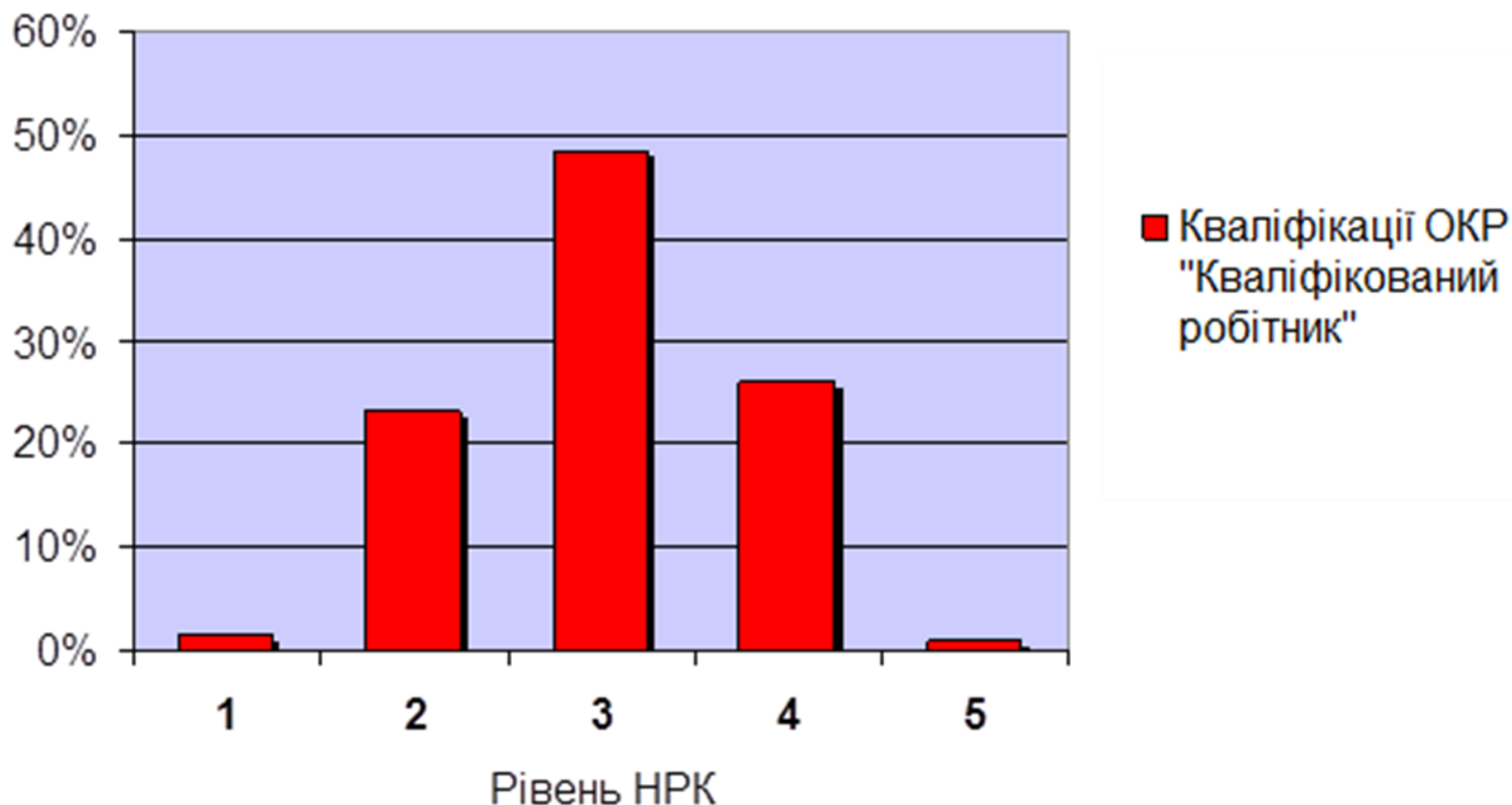
Реєстр кваліфікацій ОКР «Кваліфікований робітник» (2)

1. Пропозиція щодо рівня кваліфікацій за НРК доповнюється зв'язком з класифікацією професій/ професійних назв робіт за Класифікатором професій КП ДК 003:2010 та КВЕД
2. До макету реєстру включено **419 професій/ професійних назв робіт**, за якими здійснюється підготовка кваліфікованих робітників
3. Серед 419 професій/ професійних назв робіт, за якими здійснюється підготовка кваліфікованих робітників:
 - за 107 професіями/ професійними назвами робіт (або 25,5%) відсутня інформація щодо наявності ДСПТО;
 - для 17 професій/ професійних назв робіт ДСПТО затверджені «*для апробації*».
4. Кваліфікації ОКР «Кваліфікований робітник» співвідносяться з **1 – 5 рівнями НРК**

Розподіл кваліфікацій ОКР «Кваліфікований робітник»

5. З 1 по 5 рівні НРК розподілено **1129 кваліфікацій** за стандартами ДСПТО з **312 професій**, з них за рівнями НРК: 1 - 1,5%, 2 – 23,1 %, 3 – 48,3%, 4 – 26%, 5 – 1,1%

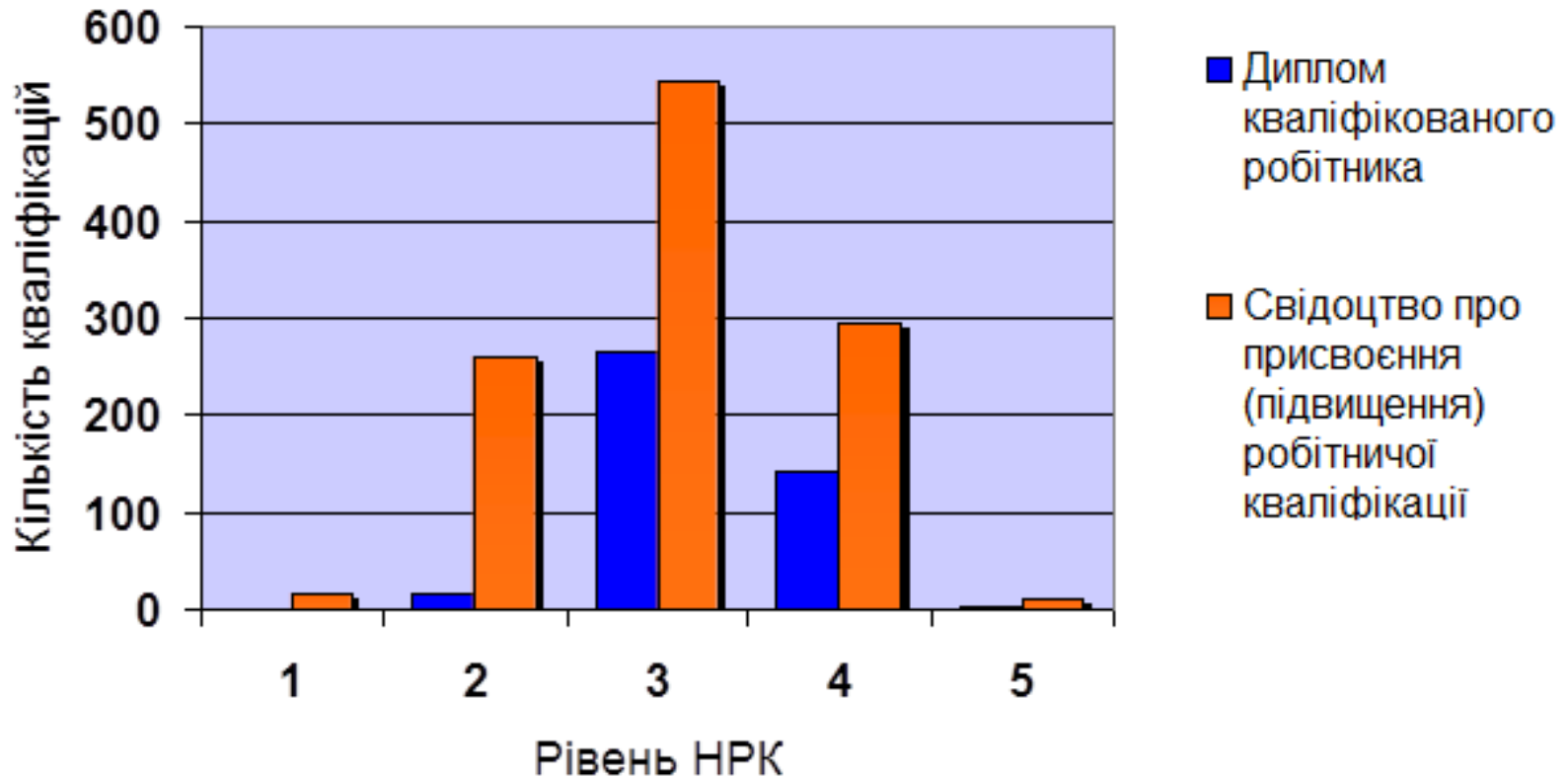
Розподіл кваліфікацій за рівнями НРК

Розподіл кваліфікацій «Диплом кваліфікованого робітника»

6. Кваліфікації «Диплом кваліфікованого робітника» розподіляються переважно за третім (62%) та четвертим (33%) рівнями НРК (усього **426** кваліфікацій з 1129)

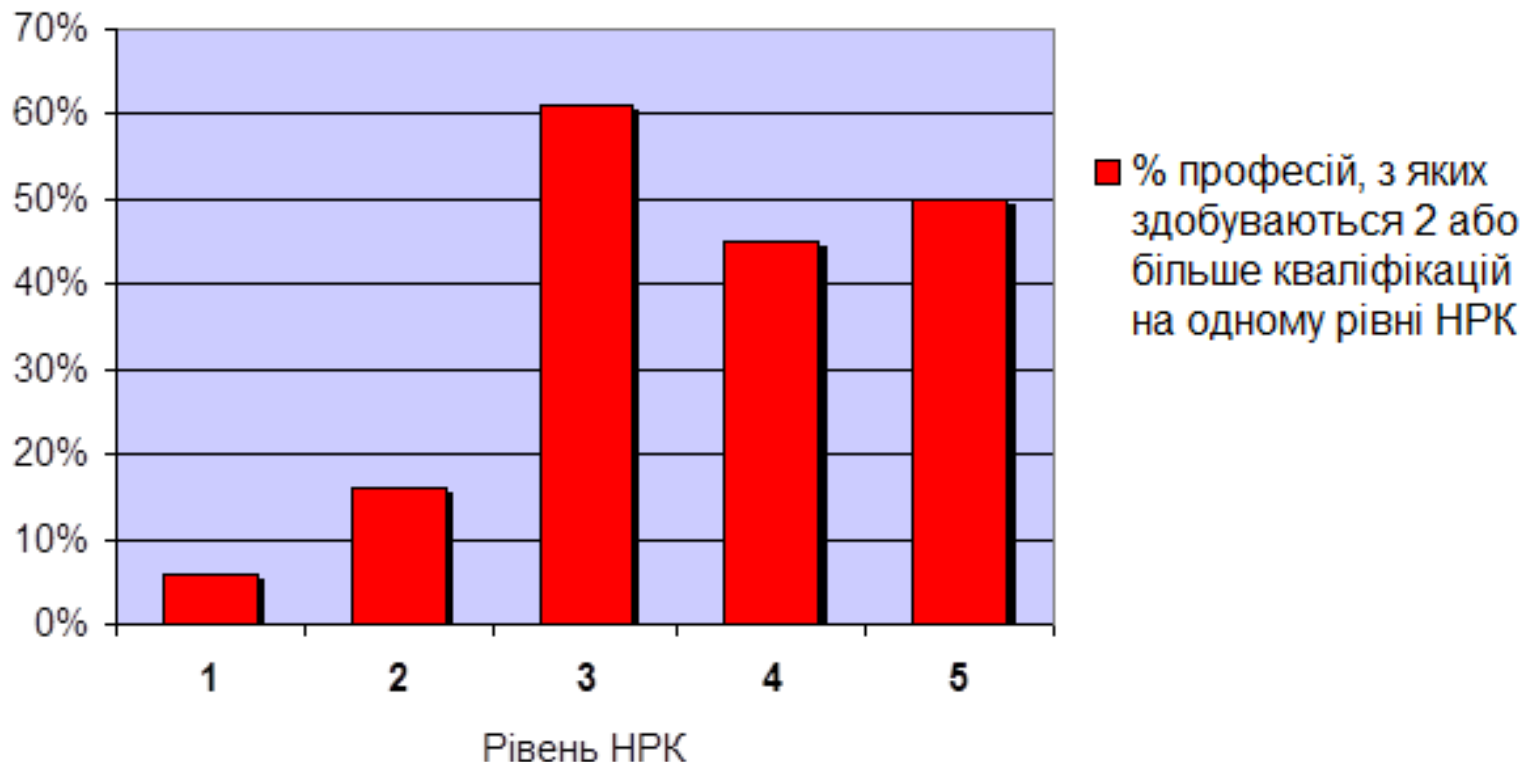
Розподіл кваліфікацій за рівнями НРК

Розподіл кваліфікацій на одному рівні НРК

7. Характерним є розподіл двох або більше кваліфікацій з конкретних професій на кожному з рівнів НРК (1 – 6%, 2 – 16%, 3 – 61%, 4 – 45%, 5 – 50% професій, з яких здобуваються кваліфікації ПТО)

**Розподіл кваліфікацій за рівнями НРК
(дві або більше кваліфікації з професії на одному рівні)**

Реєстр кваліфікацій ОКР «Кваліфікований робітник»

8. Характерно часткове співпадіння вимог до результатів навчання за кваліфікаціями ПТО:
 - по горизонталі (*напр. для професій «електрогазозварник»/ «зварник»; «закрійник»/ «крavecь»*)
 - по вертикалі (*за різними розрядами, напр., у випадку, якщо різниця між розрядами обумовлена вимогами до обладнання, або спеціалізацією*).

8. Для більшості кваліфікацій ПТО 4 рівня характерна вимога щодо наявності стажу роботи.

Проблемні питання

1. Для чіткого розподілу кваліфікацій за рівнями недостатньо використання лише дескрипторів НРК (*занадто узагальнений характер дескрипторів*)
2. Послідовність (чіткий взаємозв'язок/ відповідність) між різними компонентами стандартів кваліфікацій (вимог до знань, умінь, компетентностей; вимог кваліфікаційної атестації):
(напр., завищені вимоги до знань для кваліфікацій нижчих рівнів, протиріччя між кваліфікаційними вимогами (ОКХ/ КХ) і вимогами кваліфікаційної атестації (напр., самостійне/несамостійне виконання завдань), дублювання вимог стандарту ЗСО)
3. Часто «розмите», нечітке формулювання очікуваних результатів навчання
(«базові уявлення про основи..», «уміння виконувати завдання, передбачені стандартом»...)

Що далі?

1. Розроблення **порядку офіційного співвіднесення кваліфікацій з рівнями НРК**, який передбачатиме:
 - залучення експертів з галузі професійної діяльності для оцінки результатів зіставлення
 - обговорення і консультації результатів зіставлення з усіма заінтересованими сторонами
 - прийняття офіційного рішення компетентним органом про розподіл кваліфікацій за рівнями НРК, **внесення кваліфікацій в офіційний реєстр кваліфікацій.**

Доцільно рекомендувати використовувати Методичні рекомендації щодо зіставлення кваліфікацій з НРК (Твіннінг, 2015)

2. **Укрупнення кваліфікацій** на основі аналізу і співставлення стандартів, визначення часткових кваліфікацій як спеціалізацій

Зіставлення кваліфікацій з НРК як основа для формування аргументованих пропозицій щодо реформ кваліфікацій

Дякую за увагу!

garmash@fru.org.ua
anatol_garm@ukr.net

